

*Haurren parte-hartzeak
dituen onurak
eta haurren
parte hartzeak
jendartean
dituen onurak*

4.

a. Haurra subjektu politiko moduan ezaugarritu eta egituratu

Ezintasunak ezintasun, ezin dugu ahaztu parte-hartzeak, eskubide bezala, atea zabaltzen diela adinagatik boto bidez jendartean parte hartu ezin dezaketen pertsoneri. Modu horretan, parte-hartzean trebatzen diren haurrek erantzunkidetasun handiagoa garatzen dute beraien bizitzan inguruko gaitan. Beraian konfiantza garatuz, autoestimua eta autonomia indartzen dira. Sentitzen dute beraien iritziak baliogarriak direla eta, bakarra den esperientzia eta ezagutza dituztenez, jendarteko hainbat espazio eta gunetan ekarpenak egin ditzaketela. Jendarteko partaide izatearen sentimendua sustatzen da, eta horrek komunitatearekiko erantzunkidetasun sentimendua indartzen du. Herriarekiko lotura eraikitzen da, atxikimendua. Haurren inizatibari balioa ematen zaio, eta helduon lidergoa partekatzeke eta botera banatzeko ariketa martxan jartzen da.

Gainera, parte-hartzean trebatzen diren haurrak babestuago daude, beraien kabuz adierazteko gai direnek eta informatuta daudenez mehatxuei hobeto aurre egin diezaiekete, laguntza

eskatzen dakite eta arrisku egoerak saihesteko prestatuago daude. Aldaketak sustatzeko gaitasuna garatzen dute eta kultura demokratikoan hezten dira (ikuspegi desberdinak entzun, aukera desberdinak aztertu eta erabaki-hartzea elkarbanatu...).

Beraz, haurren benetako parte-hartzea sustatzeko, ez da nahikoa izango soilik haur eta nerabeen eskubideak aldarrikatzea; parte-hartzea bera praktikara eramatea ezinbestekoa izango da, horretarako testuinguru egokiak sortuz. Parte hartzen ikasteko modu bakarra baitago: parte hartuz.

Haurrekin parte-hartzea sustatzerakoan argi izan nahi dugu ortzi-muga; haurrak subjektu politiko moduan egituratzea, alegia. Haurrek kontzientzia hartzea, dagozkien eskubideez eta adinarengatik jasaten duten zapalkuntzaz. Horren aurrean, autoeraketan eta autogestioan trebatzen hastea izango da helburua. Izan ere, bizi diren jendartean subjektu moduan artikulatzeak, ingurunearekin konektatzeak, herritartasunaren kultura berri bat ekarriko die. Elkardependentzian bizi garenaren kontzientzia hartu, euren kasuan adinaren aldagaiak haratago, bestelako aldagaiak eragiten dituzten pribilegio/zapalkuntza egoerez jabetu, herriaz jabetzeko, herritar sentimendua garatzeko. Eta ez etorkizuneko herritarraren sentimendua, orain eta hemen bizi den herritarraren sentimendua baizik.

Horretarako guztirako, gakoa izango da haurrekin parte-hartzea sustatzeko garaian helburuak beti subjektuaren ikuspegitik jartzea. Hainbat gai landu ditzakegu, hainbat prozesu parte-hartzaile planteatu ditzakegu; baina helburua beti zuzendu beharko dugu haurrak subjektu politiko moduan egituratu eta ezaugarritzera. Bestela, ez da eraldatzailea izango ez haurrentzat, ez helduontzat, eta ezta jendartearentzat ere.

Horretarako, haurren parte-hartzeak protagonikoa izan behar du. Haurrak izango dira protagonista. Gure komunitateen egunerokoaren parte bilakatu

behar ditugu. Funtzioak/ardurak eman behar dizkiegu egunerokotasunean parte-hartzaile izan daitezen, eta parte-hartzea ez dadin prozesu parte-hartzaileetara mugatu.

Ezin dugu ahaztu, hori posible izan dadin, haurren gainontzeko eskubide guztiak ere beteta egon behar dutela; alferrik ariko baikara haurren parte-hartzea sustatzen, gure herrietan haur bakar bat goseak dagoen bitartean, etxegabetze bat jasaten ari den bitartean edota tratu txarren biktima den bitartean. Parte-hartze eskubidea haurtzaroaren gainontzeko eskubideekin batera landu behar da, eskubideak banaezinak baitira. Horrek berriz ere mahaigaineratzen du politika publikoen zeharkakotasuna.

Orain arte, helduok haurren eskubideak bermatzeko egin behar genuenaren inguruko lanketa sustatu da. Guk beste logika bat lantzea proposatzen dugu. Zer egin dezakegu haurrak eurek har dezaten euren eskubideen ardura? Nola bihurtu haurrak euren eskubideen subjektu?

Baldintza parte-hartzaile protagonikoak, eraldatzaileak eta askatzaileak sustatuz.

Horretarako, Oinheritik proposatzen dugu parte hartzeko espazio eta denbora ez helduzentristak sortzea, kalitatezkoak eta iraunkorrak izango direnak. Horietan haurrak izango dira protagonistak eta haurtzaroaren kulturako beharrak errespetatuko dira. Helburua izango da espazio horietan baldintza egokiak sortzea, haurrek kolektibo gisa dauzkaten interes komunaren kontzientzia hartzeko, subjektu moduan artikulatzeko, eta kolektiboki euren buruen ordezkari moduan egituratzeko.

Haurren interes eta eskubideak sustatzen dituzten espazio sozial horiek ahalik eta autonomoenak izan beharko dute, eta haurrek beraien beharretara moldatzeko modukoak. Helduen presentziadun espazio eta denborak izango dira, baina inolaz ere ez, helduekiko menpekotasunezkoak

edota gainbabeztutakoak. Helduon zeregin nagusiak izango dira behaketa, dokumentazioa eta narrazioa.

Botere harremanak haurtzaroaren alde iraultzeak ez du esan nahi "haurrak erdigunean jartzea"; baizik eta haurrak eta helduak, komunitate beraren parte diren heinean, elkar aintzat hartzea, aniztasunean eta ekitatean; haurrak komunitateko parte aktibo bilakatuz, eta euren egunerokotasunean eragiten duten erabakien parte izateko eskubidea bermatuz. "Guri buruz ezin da ezer erabaki gu gabe". Gu horretan azpimarra jarritz, kolektiboki antolatzeko gaitasunean sakonduz.

Heldu gisa babestu behar duguna haurren eskubideak dira, eta ez haurrak. Babes eta kontrol neurrietatik, euren gaitasunak sustatzeko neurrietara pasa behar dugu.

b. Parte hartzeko kultura berri bat sortu

Planteamendu honek, parte hartzeko kultura berri bat sortzeko aukera emango digu.

Gutako bakoitzak parte hartzeko kultura oso zehatz bat daukagu. Gure kasuan, adin, arraza, nazionalitate, klase sozial eta genero jakin batzuen begiradatik eraikitako parte hartzeko kultura bat. Ondorioz, parte hartzeko kultura horretan, adin, arraza, nazionalitate, klase sozial eta genero jakin batzuetako pertsonak bakarrik sentitzen gara eroso. Eta justuki horregatik kostatzen zaigu hainbeste bestelako adin, arraza, nazionalitate, klase sozial eta genero batzuetako herritarrak parte-hartzera erakartzea.

Egiteko, pentsatzeko, sentitzeko modu berriak barnebilduko dituen parte-hartze kultura berri bat sortu beharrean gaude, betikoak ez diren ahotsak/gorputzak gehitu nahi baldin baditugu.

Planteamendu honetan, haurren ahotsak/gorputzek helduon parte-hartze kultura kutsatzen uztea proposatzen dugu; haurrak

helduen moduetan parte hartzen jartzea baino, helduak umetzea helburu izango duen parte-hartze kultura berri bat sortzeko elkarrekin. Jakina, horrek eskatzen digu helduon parte-hartze kulturaren adinarenaldagaiazalantzan jartzea, bainabaita arrazarena, nazionalitatearena, klase sozialarena eta generoarena ere.

Beraz, hurrekin parte-hartze kultura berri bat eraikitzerakoan, bestelako aldagai horien guztien gurutzaketek kutsatutako parte-hartze kultura berri bat sortzeko aukera zabalitzen zaigu; hainbat aldagairen gurutzaketak gorpuzten dituzten pertsonak erosoago sentituko diren parte-hartze kultura berri bat eraikitzeke aukera; egungo jendartearen konplexutasunari eta denon neurriira egindako jendarte bati egokiago erantzungo dion parte-hartze kultura zabalagoa eta askotarikoagoa.